

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Tit. XVI. De Matrimonio Contracto Contra Interdictum Ecclesiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

riam, quem sequitur Panorm. *hic, per hunc text. nostr. in fine*, intra prædictos octo annos. Nam loquitur de annis, qui præcesserunt querelam institutam coram iudicibus. Addit tamen Panorm. quod post pœnitentiam adjunctam debeant cohabitare simul, pro arbitrio ipsius iudicis, ut & idem textus probat in verbis, *& si forte placeret Deo.*

6 Sed an continuum tempus ita interpretabimur, ut nulla absentia interrumpi possit? Quod planè videretur, cum continuum illud dicatur, quod continenter numeratur, prout labitur & currit, *l. Si sic constante 7, D. Quemad. servit. amittan. C. l. 4, S. Stichus D. De statu liberis*, ubi annus ita definitur, qui ex continuis diebus trecentis sexaginta quinque constat. Sunt qui contra sentiunt, asserentes triennium continuum necessariò non requiri: sed satis esse, si triennium cohabitationis quocumque modo impleatur, ac proinde si triennio illo maritus fuerit absens per sex menses, potest hoc tempus suppleri ex alio tempore cohabitationis. Quæ posterior sententia placet ipsi Panormit. cum si continuum esset tempus, facile impediri possent negotia necessaria alibi expedienda per maritum vel mulierem. Arque hanc sententiam putat Panormit. esse de mente literæ, hoc est, auctorem textus nostri id tacitè intellexisse, quamvis quoad corticem, hoc est, verba nudè inspecta videatur contrarium innuere.

7 Hic incidit alia quæstio, Utrum si, dissolutione factâ matrimonii propter maleficium, ut an-

tè dictum est, aliud rursus matrimonium cum alia muliere inierit maleficiatus, eamque cognoverit, restaurari debeat prius matrimonium, prout de frigidis *sup. eod. ad cap. 1.* diximus? Et rectè sentiunt, qui negant, per text. *in d. can. Si per fortitarius*. Alia enim ratio est in frigido, alia in maleficiato: siquidem frigiditas impedimentum est naturale, non restrictum ad certam mulierem, sed ad omnes mulieres. Unde dici non potest vir frigidus, qui aliam cognovit, cum eodem modo potuisset uxorem suam cognoscere. Quare hujus matrimonium prius contractum restituitur, *c. Laudabilem 5, sup. eod.* At maleficium sæpè ad unam personam constringitur, puta ad uxorem, ita quod maleficiatus reliquas mulieres possit cognoscere, non autem uxorem suam. Quo fit, ut si maleficiatus, divortio facto, aliam duxerit, eamque cognoverit, non tamen ideo maleficium sublatum intelligatur, quoad priorem uxorem, proindeque prius matrimonium non restituitur. Quam diversitatem rationem adfert Panormit. *ad cap. 1. in fine sup. eod. & Dominicus Soto in IV. Sentent. dist. 34, art. 3.* ubi tamen rectè monet, si forte vir cum priore conjugè, à qua propter maleficiû separatus fuit, privatim cum eadem congregiatur, eamque cognoscat, quod hac specie matrimonium prius restitui debeat, eadem ratione, quam de frigido attulimus. Vide latius eundem Dom. Soto *d. loco & Martin. Del-Rio Dignis. Margicar. lib. 3, quaest. 4, sect. 6.*

IN TIT. XVI. DE MATRIMONIO CONTRACTO CONTRA INTERDICTUM ECCLESIAE.

S U M M A R I A.

1. Interdictum Ecclesie circa matrimonia quàm vim habeat.
2. Quid si non obstante interdico contractum fuerit matrimonium?
3. Pœna contempnentis interdictum iudicis.
4. Intellectus cap. penult. sup. De sponsa duor.

Hunc Tit. brevibus verbis perstringam. In quo tractatur de matrimonio contra interdictum Ecclesie, id est, Ecclesiastici iudicis contracto. † Solet enim quandoque iudex Ecclesiasticus interdicare matrimonium inter duos contrahendum, vel quia alter eorum antea

cum alio tertio sponsalia contraxerat, *ut in cap. 1. & in cap. 2, inf. hoc tit.* quæ nefas est violari sine causa, *c. De illis 7. s. fin. sup. De desponsat. impub. junctia l. 1, in pr. D. De constit. pecun. vel quis intelligit sive metur iudex inter contrahentes subfit impedimentum consanguinitatis, affinitatis, aut aliud canonicum impedimentum, cap. fin. inf. eod. & cap. penult. sup. De sponsa duor. cap. pen. sup. De desponsat. impub. cap. Cum in Apostolica 18, De sponsal.* Ne igitur matrimonium contra SS. Canones contrahatur, propter huiusmodi impedimentum, quod fortasse subest inter contrahentes, rectè interdicit iudex inter eos matrimonium, donec de impedimento plenè cognitum sit, *jurib. allegatis*

Sed statuamus nihilominus contractum esse a
matr-

matrimonium, non obstante interdictio iudicis, an matrimonium constabit? In sponsalibus expediti juris est, quod ea solvantur per matrimonium subsequens cum alio aliave, c. *Sicut* 22, & cap. *Si inter* 21, sup. De spons. Idem est, si nullum revera subest impedimentum canonicum inter contrahentes; nam & tunc valere matrimonium dubitare non convenit, eod quod interdictum iudicis non est impedimentum à Canonibus introductum, ut matrimonium contractum dirimat, sed ut impediat tantummodò, donec de causa cognita sit impedimenti objecti.

Ne tamen interdictum iudicis impunè contemnatur, aut elusorium sit, distinctio quoad pœnam hæc adhibetur, ut, si agatur de impedimento, perpetuam causam habente, quale est impedimentum cognationis, affinitatis, publicæ honestatis, & similia, de quibus supra suis locis egimus, matrimonium quoad cohabitationem mutua interim separetur, quousque de impedimento constiterit: quo probato matrimonium penitus dissolvitur, aut potius declaratur nullum inter ipsos contractum fuisse matrimonium, c. *fin. inf. eod.* Si agatur de impedimento temporali, veluti de sponsalibus, quæ perpetuam causam nõ

habent, sed multis modis, præcipuè per matrimonium subsequens dissolvuntur, sicut latius videre est in Summa mea s. *sponsalib.* contrahentes quidem à se invicem separari non debent, sed pro arbitrio iudicis pœnitentia ipsis imponitur, vel etiam disiunguntur ad tempus à cohabitatione mutua, c. 1, & 2, h. t.

Ex quibus liquet, quo sensu accipiendus sit textus in d. c. *penult. sup. De sponsa n̄vor.* quo matrimonium irritatur contractum contra interdictum iudicis Ecclesiastici: quo scilicet interdixerat iudex, ne partes pendente iudicio de matrimonio, aliud interim matrimonium inirent. Quod cum secus factum esset, consultus hac de re S. Pont. poteris, inquit, *matrimonium tam præsumptuose contractum irritare.* Nam hoc verbum, *irritare*, non ita simpliciter accipiendum est, quasi matrimonium planè & penitus irritandum sit, sed quoad iudicium institutum de prioris matrimonio, ut scilicet posterioris matrimonii usus tam diu irriteretur, quousque prioris matrimonii controversia definita fuerit, per text. in d. c. *fin. h. tit. Gl. & Innoc. ad d. c. penult.* Rationem autem diximus, quod interdictum non sit impedimentum, matrimonium, si contractum sit, dissolvendi.

IN TIT. XVII. QUI FILII SINT LEGITIMI.

SUMMARI A.

1. Legitimi filii aut nascuntur.
2. Aut fiunt per subsequens matrimonium, per rescriptum Principis.
3. Item per adoptionem, per nominationem patris.

EX filiis quidam legitimi sunt, quidam illegitimi. Legitimi aut nascuntur, aut fiunt. Nascuntur ex iusto matrimonio, quales hi præsumuntur, qui domi ex uxore nati sunt, l. *Filius* 6, D. *De hi qui sui vel alieni iur sunt*, vel saltem ex eo matrimonio, quod publicè & bona fide contractum est, etiam si revera nullum sit, propter latens impedimentum canonicum, c. 2, & ibi latius dicam inf. eod.

2. Fiunt autem legitimi per subsequens matrimonium cum concubina vel alia muliere, ex qua suscepti sunt, cap. *Tania est* 6, ubi etiam latius inf. eod.

Item legitimi fiunt per rescriptum summi Pontificis, sive supremi Principis secularis, de quibus in cap. *Per venerabilem* 13, inf. hoc eod. tit. Reliqui liberi, qui illegitimi sunt, dicuntur naturales, nothi, spurii, manzares, adulterini, qui quales sint, explicabitur ad d. cap. *Per venerabilem.* De his igitur omnibus agitur Tit. hoc nostro.

Sunt & iure civili alii modi legitimandi, videlicet per adoptionem, per oblationem curiæ, de quibus tit. *Instit. De nupt.* l. 3, & l. *Communium* 9, C. *De natural lib.* Item ubi pater liberos suos naturales vocat in testamento, sive in instrumento publico, sive privata manu scripto habente subscriptionem trium testium, non adjiciendo tamen, quod liberi naturales sint, uti videre est in Nov. 89, & 217, & in *Auth. Sine legitimis cum Auth. seq. C. jam d. tit.* Verum de his nulla hoc Tit. mentio est.